

INFORMATOR
o egzaminie
eksternistycznym
z języka polskiego
z zakresu branżowej szkoły
I stopnia

od sesji jesiennej 2022 r.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2020

Zespół redakcyjny:

Zofia Lisiecka (CKE)
dr Mariusz Chołody (OKE Poznań)
Teresa Bulska (OKE Kraków)
dr Wioletta Kozak (CKE)

Recenzenci:

dr hab. Grzegorz Ptaszek, prof. AGH
dr Renata Bryzek (UP-H)
Jolanta Czarnotta-Mączyńska
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1. Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego	5
Wstęp	5
Zadania na egzaminie	5
Lektury obowiązkowe	6
Opis arkusza egzaminacyjnego	7
Zasady oceniania	8
2. Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań	12

- 4 *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

1.

Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej

WSTĘP

Język polski jest jednym z dziewięciu przedmiotów obowiązkowych na egzaminie eksternistycznym z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

Sprawdza on, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w [podstawie programowej kształcenia ogólnego z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej](#).

Informator prezentuje przykładowy arkusz egzaminacyjny wraz z zasadami oceniania rozwiązań zadań. Stanowi przy tym jedynie ogólną, kierunkową pomoc w planowaniu procesu samokształcenia. Zadania w *Informatorze* nie ilustrują bowiem wszystkich wymagań z zakresu języka polskiego określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą pojawić się w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie zdającego do egzaminu eksternistycznego.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje krótką lub dłuższą odpowiedź. Wśród zadań otwartych w arkuszu znajdują się:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające przede wszystkim stworzenia krótkiego tekstu (od jednego do kilku zdań), w tym zadania sprawdzające umiejętność tworzenia różnych form użytkowych
- zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające napisania wypracowania.

W zadaniach egzaminacyjnych szczególny nacisk zostanie położony na sprawdzanie umiejętności związanych z argumentowaniem, wnioskowaniem, formułowaniem opinii. Udzielenie poprawnej odpowiedzi będzie wymagało również kompetencji literackich (np. rozumienia sensu utworów), kulturowych (np. interpretacji plakatu), językowych (np. świadomego korzystania z różnych środków językowych), nabytych zarówno w branżowej szkole I stopnia, jak i w szkole podstawowej.

Wszystkie zadania egzaminacyjne będą sprawdzały poziom opanowania umiejętności opisanych w następujących wymaganiach ogólnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Samokształcenie.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki następujących lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej:

- *Biblia*, fragmenty: *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*
- Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I *Grecja* – mity nieomawiane w szkole podstawowej
- Homer, *Iliada* (fragmenty)
- Sofokles, *Antygona*
- *Bogurodzica*
- *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty)
- *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty)
- Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: *Pieśń IX ks. I*, *Pieśń V ks. II*
- wybrane wiersze: Mikołaj Sęp-Szarzyński, Jan Andrzej Morsztyn
- Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty)
- William Szekspir, *Romeo i Julia*
- Molière, *Skąpiec*
- Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*, wybrane satyry
- Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, wybrane ballady, wybrane wiersze
- Juliusz Słowacki, wybrane wiersze
- Cyprjan Kamil Norwid, wybrane wiersze
- Bolesław Prus, *Z legend dawnego Egiptu*
- Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*
- Henryk Sienkiewicz, *Potop*
- wybrane wiersze: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff
- Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (tom I – *Jesień*)
- wybrane wiersze następujących poetów: Julian Tuwim, Jan Lechoń, Kazimiera Iłakowiczówna, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Julian Przyboś, Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy
- Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu; Ludzie, którzy szli*
- Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*
- wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Czesław Miłosz, w tym wybrane wiersze z tomu *Ocalenie*, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, w tym wybrane wiersze z tomu *Raport z oblężonego miasta*, Marcin Świetlicki
- Sławomir Mrożek, *Tango*
- Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie); *Górą „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*)
- Jacek Dukaj, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*)
- Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)
- powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Agnieszki Osieckiej.

W arkuszu egzaminacyjnym mogą pojawić się zadania oparte na tekstach poetyckich i prozatorskich – zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych. Te zadania nie będą sprawdzały znajomości treści utworów, tylko umiejętność odczytywania tego typu tekstów. Oprócz tekstów pisanych w arkuszu mogą się znaleźć inne teksty kultury, np. dzieła plastyczne, komiksy, fotografie itp.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej trwa 150 minut¹.

Podczas egzaminu zdający otrzyma arkusz egzaminacyjny, który będzie się składał z dwóch części.

Pierwsza część – analityczno-interpretacyjna – będzie zawierała zadania zorganizowane wokół kilku tekstów zamieszczonych w arkuszu:

- a) utworów literackich (poezji, epiki albo dramatu)
- b) tekstu nieliterackiego (naukowego, popularnonaukowego albo publicystycznego).

Większość zadań w tej części arkusza będzie odnosić się bezpośrednio do powyższych tekstów. Wśród zadań w tej części arkusza mogą się pojawić również:

- zadania zawierające fragmenty innych tekstów literackich i nieliterackich, teksty ikoniczne (np. plakat, reprodukcja obrazu), przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp. ORAZ/LUB
- zadania samodzielne, nieodnoszące się do zamieszczonych tekstów wymienionych w pkt a) lub b).

W tej części arkusza mogą się też pojawić zadania związane z tworzeniem własnego tekstu użytkowego (np. CV, podania, wniosku, protokołu, opinii, zażalenia).

W drugiej części arkusza znajdzie się temat wypracowania. Zdający będzie miał za zadanie napisać tekst nie krótszy niż 200 wyrazów. Napisanie wypracowania będzie wymagało odwołania się do obowiązkowej lektury szkolnej oraz/lub do utworu bądź utworów samodzielnie wybranych przez zdającego.

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań w obu częściach arkusza przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	12–16	ok. 18	ok. 40%
otwarte	10–12 (w tym wypracowanie)	ok. 22	ok. 60%
RAZEM	22–28	40	100%

¹ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnymi. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej*.

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź całkowicie niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Schemat oceniania będzie opracowywany dla każdego zadania odrębnie.

Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie **15 punktów**. Każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów. Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w każdym z poniższych kryteriów.

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny;
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregoś z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–5 pkt)

Oceniając wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ <p>Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</p>	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–4 pkt)

Oceniając wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszyc środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdzi m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Zakres środków	Poprawność środków				
	nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–2 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę słów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

2.

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań

W Informatorze zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. Przy każdym zadaniu w arkuszu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania). W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w danym zadaniu
- zasady oceniania
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	BJPP-100-22XX
---	----------------------

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA

DATA: [dzień miesiąc rok]

CZAS PRACY: **150 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 18 stron (zadania 1–23). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania wpisz swój numer PESEL. Na karcie punktowania zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

- *Biblia*, fragmenty: *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*
- Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I *Grecja* – mity nieomawiane w szkole podstawowej
- Homer, *Iliada* (fragmenty)
- Sofokles, *Antygona*
- *Bogurodzica*
- *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty)
- *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty)
- Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: *Pieśń IX ks. I*, *Pieśń V ks. II*
- wybrane wiersze: Mikołaj Sęp-Szarzyński, Jan Andrzej Morsztyn
- Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty)
- William Szekspir, *Romeo i Julia*
- Moliere, *Skąpiec*
- Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*, wybrane satyry
- Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, wybrane ballady, wybrane wiersze
- Juliusz Słowacki, wybrane wiersze
- Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze
- Bolesław Prus, *Z legend dawnego Egiptu*
- Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*
- Henryk Sienkiewicz, *Potop*
- wybrane wiersze: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff
- Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (tom I – *Jesień*)
- wybrane wiersze następujących poetów: Julian Tuwim, Jan Lechoń, Kazimiera Iłakowiczówna, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Julian Przyboś, Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy
- Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu; Ludzie, którzy szli*
- Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*
- wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Czesław Miłosz, w tym wybrane wiersze z tomu *Ocalenie*, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, w tym wybrane wiersze z tomu *Raport z oblężonego miasta*, Marcin Świetlicki
- Sławomir Mrożek, *Tango*
- Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie); *Góra „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*)
- Jacek Dukaj, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*)
- Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)
- powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Agnieszki Osieckiej.

Przeczytaj tekst 1. i wykonaj zadania.

Tekst 1.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Właśnie z lasu wracało towarzystwo całe
Wesoło, lecz w porządku: naprzód dzieci małe
Z dozorcą, potem Sędzia szedł z Podkomorzyną,
Obok pan Podkomorzy otoczony rodziną;
Panny tuż za starszemi, a młodzież na boku;
Panny szły przed młodzieżą o jakie pół kroku
(Tak każe przyzwoitość); nikt tam nie rozprawiał
O porządku, nikt mężczyzn i dam nie ustawiał,
A każdy mimowolnie porządku pilnował.
Bo Sędzia w domu dawne obyczaje chował¹
I nigdy nie dozwalał, by chybiano względu
Dla wieku, urodzenia, rozumu, urzędu.
„Tym ładem – mawiał – domy i narody słyną,
Jego upadkiem domy i narody giną”.
Więc do porządku wykli² domowi i słudzy;
I przyjezdny gość, krewny albo człowiek cudzy,
Gdy Sędziego nawiedził, skoro pobył mało,
Przejmował zwyczaj, którym wszystko oddychało.
Krótkie były Sędziego z synowcem³ witania:
Dał mu poważnie rękę do pocałowania
I w skroń ucałowawszy, uprzejmie pozdrowił;
A choć przez wzgląd na gości niewiele z nim mówił,
Widać było z łez, które wylotem kontusza
Otarł prędko, jak kochał pana Tadeusza.

¹ *Dawne obyczaje chował* – hołdował dawnym obyczajom.

² *Wykli* – przywykli.

³ *Synowiec* – syn brata, bratanek.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2015.

Zadanie 1. (0–1)

Wskaż powód, dla którego Sędzia pielęgnował w swoim domu dawne obyczaje. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Był człowiekiem o staroświeckich przekonaniach.
- B. Lubił imponować gościom zapraszany do Soplicowa.
- C. Uważał obyczaje za ważną część życia rodzinnego i społecznego.
- D. Był osobą bezwzględnie wymagającą utrzymania w domu ładu i porządku.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Gest pocałowania ręki Sędziego przez Tadeusza nie świadczy o

- A. oddaniu.
- B. pokrewieństwie.
- C. szacunku.
- D. poddaństwie.

Zadanie 3. (0–1)

Na podstawie tekstu 1. rozstrzygnij, czy w Soplicowie obowiązywały zasady dobrego wychowania. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – .....

Argument – .....

.....
.....
.....
.....

Zapoznaj się z rysunkiem 1. i wykonaj zadania.

Przeczytaj tekst 2. i wykonaj zadania.

Tekst 2.

Władysław Stanisław Reymont

Chłopi

[...] obiad był syty a długi [...], bo mięso było, była i kapusta z grochem, był i rosół z ziemniakami, a na amen postawili niezgorszą miseczkę kaszy jęczmiennej, uprażonej ze słoniną.

Jedli wolno, poważnie i w milczeniu, dopiero kiedy zasycili pierwszy głód, jęli pogadywać i smakować w jadło...

Józia, że to ona dzisiaj była za gospodynią, to ino przysiadła czasami na kraju ławki, pojadała spiesznie, a pilnie baczyła, czy warza nie schodzi, by przynieść z izby garnki i dołożyć, by nie powiedzieli, że w misce dnieje.

A obiadowali na ganku, że to czas był cichy i ciepły.

[...]

A drogą często ktoś przechodził i pozdrawiał jedzących, że hurmem odpowiadali.

– Pono ptaszki nosiłeś dobrodziejowi? – zagadnął Boryna.

– Nosilem, nosilem! [...] – wtrącił Kuba.

[...]

– A gazety to co dnia stójka [księdzu] przynosi – dorzuciła Hanka.

– Bo w gazetach piszą, co się dzieje we świecie... – ozwał się Antek.

– I kowal z młynarzem trzymają gazetę.

– I... to i taka kowalowa gazeta! – rzekł urągliwie Boryna.

– Takutka sama kiedy księża – powiedział ostro Antek.

– Czytałeś? Wiesz?

– Czytałem i wiem, a bo raz!

– I nie zmądrzałeś nic z tego, że się zadajesz z kowalem.

– La ojca to ino ten mądry, co chocia z półwłóczek¹ ma abo i ogonów krowich z mendel².

– Zawrzyj gębę, pókim dobry! A to ino okazji szuka, żeby się kłyżnić³! Chleb cię to rozpiera, widzę... mój chleb...

– Ością on mi już stoi we grdyce, ością...

– Szukaj se lepszego, na Hanczynych trzech morgach będziesz jadł bułki.

– Będę żarł ziemniaki, ale mi ich niktój nie wymówi.

– Nie wymawiam ci i ja...

– Ino kto drugi?... Haruj jak ten wół, jeszcze ci słowa dobrego nie dadzą...

– We świecie jest lekciej, nie trza robić, a dadzą wszystko...

– Pewnie, że jest lepiej.

– To se idź i posmakuj.

– Z gołymi rękami nie pójdę.

– Kijek ci dam, cobyś się miał czym od piesków oganiać.

– Ociec! – wrzasnął Antek, zrywając się z ławki, ale padł zaraz, bo Hanka ujęła go wpół, a stary popatrzył groźnie, przeżegnał się, jako że już było po obiedzie, i odchodząc do izby rzekł twardo:

– Na wycug⁴ do ciebie nie pójdę, nie!

Zadanie 9. (0–1)

Podaj dwie główne przyczyny konfliktu między Maciejem a Antkiem Borynami. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do I tomu *Chłopów* Władysława Stanisława Reymonta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Bohaterowie przedstawieni we fragmencie powieści *Chłopi* komunikują się werbalnie i niewerbalnie.

Uzupełnij tabelę. W odpowiednie miejsca wpisz wyjaśnienie znaczenia komunikatu niewerbalnego.

Komunikat niewerbalny (cytat z tekstu)	Wyjaśnienie znaczenia komunikatu niewerbalnego
<i>Józia [...] ino przysiadła czasami na kraju ławki, pojedła spieszenie, a pilnie baczyła, czy warza nie schodzi [...].</i>	
<i>Hanka ujęła [Antka] wpół, a stary popatrzył groźnie [...].</i>	

Zadanie 11. (0–1)

W tekście 2. pojawiają się znaki interpunkcyjne podkreślające emocjonalny stosunek bohaterów do tematu ich rozmowy. Zaznacz ten ze znaków, który służy wyrażaniu emocji.

- A. kropka
- B. średnik
- C. przecinek
- D. wykrzyknik

Zadanie 12. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Autor tekstu 2. posłużył się **A/B**. W zacytowanym fragmencie najczęściej stosuje ją w **C/D**.

A. archaizacją	C. dialogach
B. dialektyzacją	D. narracji

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W tekście 2. mamy do czynienia z narracją **A/B**, ponieważ narrator jest **C/D** wydarzeń.

A. pierwszoosobową	C. uczestnikiem
B. trzecioosobową	D. obserwatorem

Zadanie 14. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Użyty w wypowiedzeniu *Będę żałł ziemniaki, ale mi ich niktój nie wymówi* spójnik *ale* wprowadził zdanie składowe współrzędne **A/B**, w celu **C/D**.

A. rozłączne	C. wyrażenia oceny negatywnej.
B. przeciwstawne	D. podważenia pewności stwierdzenia

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Sędziego z *Pana Tadeusza* i Macieja Borynę z I tomu *Chłopów* różni

- A. stosunek do ziemi.
- B. pozycja w rodzinie.
- C. pochodzenie społeczne.
- D. główne źródło utrzymania.

Przeczytaj tekst 3. i wykonaj zadania.

Tekst 3.

Barbara Pachter, Susan Magee

Podstawowe zasady prowadzenia korespondencji biznesowej

„Po rundzie trudnych rozmów kwalifikacyjnych byliśmy przekonani, że udało się nam wyłonić nowego dyrektora – do czasu, gdy nie dostaliśmy od niego pisemnego podziękowania za rozmowę kwalifikacyjną. Znalazły się w nim trzy literówki i kilka niezgrabnie sformułowanych zdań. Zatrudniliśmy innego kandydata”.

Żyjemy i pracujemy w erze zaawansowanych rozwiązań technologicznych – poczta głosowa, komputery kieszonkowe i poczta elektroniczna – wszystko to zupełnie zmieniło nasz sposób komunikowania się. Jest jednak coś, co pozostało niezmiennie – waga naszych słów i potrzeba precyzyjnego formułowania myśli. Słowo to potężna broń, a słowo pisane ma moc trwałego oddziaływania.

Niezależnie od tego, czy chodzi o list wysłany tradycyjną pocztą, czy o wiadomość mailową, sposób, w jaki formułujesz swoje myśli na piśmie, świadczy nie tylko o twojej umiejętności redagowania pism i zdolności komunikowania się, ale też o tym, czy jesteś profesjonalistą. Zapis twojej korespondencji ze współpracownikami, przełożonymi, dostawcami lub klientami dużo mówi nie tylko o tobie, ale też, jako że reprezentujesz swoją organizację, o firmie, w której pracujesz. Świadczy o twojej umiejętności posługiwania się słowem pisany oraz o tym, czy dbasz o wysoką jakość swojej pracy. Pokazuje w końcu, czy zwracasz uwagę na szczegóły – czy też nie.

Niedbale napisany list do potencjalnego klienta może mieć katastrofalny wpływ na wasze relacje biznesowe i, w efekcie, na przebieg kariery zawodowej. Pewien bank rozesłał do klientów pismo, w którym przekonywano, że korzystanie ze stosowanego przez bank systemu bankowości internetowej jest proste i bezpieczne. Jednak w treści tego pisma znalazło się wiele literówek. Taki list nie przekonał klientów! Prezes banku otrzymał wiele skarg. Był zawstydzony i wściekły. Menedżer odpowiedzialny za bankowość internetową dostał ostrą reprimendę.

Sam możesz być gotów przymknąć oko na pewne błędy. Możliwe, że w twoich oczach nie dyskwalifikują one ich autora jako profesjonalisty. Ale uwierz mi, że niektórzy są mniej pobłażliwi.

Niezwykle ważne jest, by redagowane przez ciebie pisma i dokumenty konsekwentnie mówiły czytelnikom, że jesteś osobą komunikatywną.

Nie musisz być zawodowym pisarzem, by móc redagować profesjonalne listy biznesowe, notatki służbowe lub raporty. Choć redagowanie pism nie każdemu przychodzi z łatwością, to jak każdą inną umiejętność można ją wypracować.

Na podstawie: Barbara Pachter, Susan Magee, *Biznesowy savoir-vivre*, Gliwice 2008.

Zadanie 16. (0–1)

Które z korzyści podanych przez autorki tekstu 3. wiążą się z przestrzeganiem podstawowych zasad prowadzenia korespondencji biznesowej? Zaznacz dwie właściwe odpowiedzi spośród podanych.

- A. Będziesz postrzegany jako profesjonalista.
- B. Będziesz mógł przymknąć oko na pewne błędy.
- C. Będziesz bardziej komunikatywny.
- D. Będziesz zawodowym pisarzem.
- E. Będziesz szybciej tworzył teksty pisane.

Zadanie 17. (0–2)

Napisz streszczenie tekstu *Podstawowe zasady prowadzenia korespondencji biznesowej* w 40–60 wyrazach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opinię zawiera wypowiedzenie

- A. *Zatrudniliśmy innego kandydata.*
- B. *Prezes banku otrzymał wiele skarg.*
- C. *Menedżer odpowiedzialny za bankowość internetową dostał ostrą reprimendę.*
- D. *Niedbale napisany list do potencjalnego klienta może mieć katastrofalny wpływ na wasze relacje biznesowe.*

Zadanie 19. (0–1)

W zdaniu *Menedżer odpowiedzialny za bankowość internetową dostał ostrą reprimendę* podkreślono dwa słowa obcego pochodzenia. Przekształć zdanie tak, by te słowa zastąpione zostały bliskoznacznymi wyrazami, które znajdziesz w słowniku języka polskiego. Zachowaj sens zdania.

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–1)

Jaką funkcję w tekście 3. pełnią bezpośrednie zwroty do adresata, takie jak: *tobie, twojej, ciebie, wasze, możesz, nie musisz*? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Zmniejszają dystans między nadawcą a odbiorcą komunikatu.
- B. Potwierdzają, że nadawca zna odbiorcę komunikatu.
- C. Podkreślają różnice między nadawcą a odbiorcą komunikatu.
- D. Wyrażają brak szacunku nadawcy do odbiorcy komunikatu.

Zadanie 21. (0–1)

W którym z podanych wyrazów pierwszy człon *auto-* wskazuje na czynność skierowaną ku wykonawcy? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. automatyka
- B. autoportret
- C. autopilot
- D. autoserwis

Zadanie 22. (0–2)

Zapoznaj się z poniższym materiałem.

Wykres 1. Stosunek młodzieży do korzystania z telefonów komórkowych w różnych miejscach i sytuacjach

N = 19122 uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych

A series of 26 horizontal dotted lines intended for writing solutions.

- 30** *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły I stopnia od sesji jesiennej w 2022 r.*

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi; 7) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...], określa ich funkcję w przekazie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi; 7) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przerośnym. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi; 7) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 1) wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów [...]; 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...], określa ich funkcję w przekazie. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca rozstrzygnięcie i argument.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe argumenty:

- W Soplicowie obowiązywały zasady dobrego wychowania – „towarzystwo” spaceruje zgodnie z obowiązującym „porządkiem”, w odpowiedniej kolejności.
- Z tekstu wynika, że goście dostrzegali panujący w Soplicowie ład, któremu wszyscy się podporządkowywali: *Gdy Sędziego nawiedził, skoro pobył mało,/ Przejmował zwyczaj, którym wszystko oddychało.*
- „Stały porządek soplicowskiego świata” buduje m.in. uszanowanie i przestrzeganie hierarchii (ze względu na wiek czy piastowany urząd albo bycie gospodarzem – jak Sędzia).
- Zasady dobrego wychowania nakazują pocałowanie ręki stryja przez Tadeusza.

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru [...] tekstów kultury na poziomie dosłownym i przerośnym.	I. Kształcenie [...] kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 2) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, rozumie ich odmienny język; 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...], określa ich funkcję w przekazie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

BD

Zadanie 5. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przerośnym. IV. Samokształcenie. 1. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji [...]	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi; 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 2) odczytuje pozaliterackie teksty kultury [...]; 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...], określa ich funkcję w przekazie. IV. Samokształcenie. Zdający: 3) posługuje się słownikami różnego typu.

5.1.**Zasady oceniania**

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Paradoksalność sytuacji przedstawionej na rysunku polega na tym, że młody człowiek – mimo że czyta o zasadach dobrego wychowania – nie stosuje ich w praktyce, siedząc w autobusie, kiedy tuż obok stoi staruszek.

5.2.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- [...] Sędzia w domu dawne obyczaje chował
I nigdy nie dozwalał, by chybiano względu
Dla wieku [...]
- „Tym łądem – mawiał – domy i narody słyną,
Jego upadkiem domy i narody giną”.

Zadanie 6. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi; 7) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe [...]. 3. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 7. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje stylizacji ([...] dialektyzacja [...]) oraz określa ich funkcje w tekście; 3) odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje tezy [...] w wypowiedzi [...] pisemnej. 2. [...] pisanie. Zdający: 3) zgodnie z normami formułuje [...] oceny, redaguje [...] uzasadnienia [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Antek Boryna interesuje się światem zewnętrznym – m.in. ciekawi go, co pisze się w gazetach. Maciej nie sięga po prasę, w rozmowie szyderczo deprecjonuje jej wartość. Ojciec, zdaniem syna, mądrość i wartość człowieka mierzy jego zamożnością. Antek neguje takie postrzeżenie świata.

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje tezy [...] w wypowiedzi [...] pisemnej. 2. [...] pisanie. Zdający: 3) zgodnie z normami formułuje [...] oceny, redaguje [...] uzasadnienia [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwie przyczyny.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Zarzewiem konfliktu między ojcem i synem jest ziemia – Antek pragnie, by ojciec przepisał na niego część majątku, którym ten zajmuje się na co dzień, a Maciej dysponuje ziemią inaczej. Konflikt potęguje fakt, że Maciej jest właścicielem ziemi, na której Antek i Hanka pracują – *de facto* – jak wyrobnicy.

Drugim powodem niesnasek jest Jagna, nieobojętna obu mężczyznom.

Zadanie 10. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone [...] pośrednio [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje tezy [...] w wypowiedzi [...] pisemnej. 2. [...] pisanie. Zdający: 3) zgodnie z normami formułuje [...] oceny, redaguje [...] uzasadnienia [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna, zawierająca dwa wyjaśnienia.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Józia [...] ino przysiadła czasami na kraju ławki, pojadała spiesznie, a pilnie baczyła, czy warza nie schodzi [...] – zachowanie Józi świadczy o byciu w gotowości, o dbaniu, aby goście byli należycie obsłużeni, mieli co jeść. Dowodzi to także, iż dziewczynka weszła w rolę gospodyni domu i krząta się przy obiedzie jak dorosła kobieta.

Hanka ujęła [Antka] wpół, a stary popatrzył groźnie [...] – ujęcie męża w pasie i przytrzymanie go czyni z Hanki arbitra w sporze, ma dać Antkowi poczucie jedności w słownych potyczkach z ojcem, ale też jest sygnałem, by opanował zapalczywość i gniew, by się uspokoił. Z kolei groźne spojrzenie Macieja to sygnał „*ja tu rządzę!, to moje terytorium!*”, to informacja, by domownicy mieli się na bacności, by pamiętali, że to on podejmuje decyzje, karze i nagradza.

Zadanie 11. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym. II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone [...] pośrednio [...]. II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 3) odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

D

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym [...]. II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost [...]. III. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje stylizacji ([...] dialektyzacja [...]) oraz określa ich funkcje w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

BC

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 4) rozpoznaje w utworze [...] narrację [...]; 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

BD

Zadanie 14. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Zdający: 4) określa funkcje [...] różnego typu zdań złożonych w tekstach.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

BC

Zadanie 15. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio, porządkuje je [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 16. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 1) wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych [...]; 4) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] publicystycznych [...]. IV. Samokształcenie. Zdający: 1) dokonuje krytycznej selekcji informacji.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

AC

Zadanie 17. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów [...]. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 1) wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych [...]; 4) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] publicystycznych [...]. III. Tworzenie wypowiedzi. 2. [...] pisanie. Zdający: 1) buduje wypowiedzi w sposób świadomy, ze znajomością ich funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata [...] 3) zgodnie z normami [...] redaguje informacje [...]. IV. Samokształcenie. Zdający: 1) dokonuje krytycznej selekcji informacji.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście; zachowanie właściwego poziomu uogólnienia.

1 pkt – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście; zaburzony poziom uogólnienia.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Tematem tekstu Barbary Pachter i Susan Magee jest przestrzeganie zasad prowadzenia korespondencji biznesowej we współczesnym świecie. Autorki poruszają zagadnienie związane z trudnościami i korzyściami płynącymi z prawidłowego lub nieprawidłowego pisania listów. Uważają, że każdy człowiek może i powinien nauczyć się profesjonalnie redagować wszelkie pisma oficjalne.

Zadanie 18. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich [...] na poziomie dosłownym i przenośnym [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 1) wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych [...]; 4) rozpoznaje specyfikę tekstów [...] publicystycznych [...]; 6) odróżnia informacje od opinii. IV. Samokształcenie. Zdający: 1) dokonuje krytycznej selekcji informacji.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

D

Zadanie 19. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje stylizacji ([...] stylizacja środowiskowa) oraz określa ich funkcje w tekście. IV. Samokształcenie. Zdający: 3) posługuje się słownikami różnego typu.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Kierownik odpowiedzialny za bankowość internetową otrzymał poważne upomnienie.*
- *Osoba zarządzająca bankowością internetową została ostro upomniana.*
- *Osobie zarządzającej bankowością internetową mocno wytknięto uchybienie.*

Zadanie 20. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 2. Doskonalenie umiejętności komunikowania się [...] oraz stosownego wykorzystania języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	II. Kształcenie językowe. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

A

Zadanie 21. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 2. Doskonalenie umiejętności komunikowania się [...] oraz stosownego wykorzystania języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych.	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Zdający: 3) rozumie rolę budowy słowotwórczej wyrazów i określa znaczenie różnych konstrukcji słowotwórczych w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 22. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie [...] kulturowe. 5. Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także właściwego korzystania z nich. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów i udziału w dyskusji. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych.	III. Tworzenie wypowiedzi. 2. [...] pisanie. Zdający: 1) buduje wypowiedzi w sposób świadomy, ze znajomością ich funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; 3) zgodnie z normami [...] redaguje informacje [...], komentarze [...]. 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: [...] notatka

<p>3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...]. IV. Samokształcenie. 1. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji [...]</p>	<p>syntetyzująca [...]. IV. Samokształcenie. Zdający: 1) dokonuje krytycznej selekcji informacji; 2) wykorzystuje multimedialne źródła informacji; rozwija umiejętność oceny przekazywanych przez nie informacji; 4) gromadzi i przetwarza informacje.</p>
---	--

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne omówienie wyników badań; zachowanie właściwego poziomu uogólnienia.

1 pkt – poprawne omówienie wyników badań; zaburzony poziom uogólnienia.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Jak wynika z badań dotyczących nałogowego korzystania z telefonów komórkowych wśród uczniów, 63,4% badanych deklaruje, że bezwzględnie nie korzysta z telefonów komórkowych podczas wspólnego posiłku czy obiadu z rodziną. Co ciekawe, taką możliwość dopuszcza w dyskretny sposób 29% uczniów. Nieco inaczej sytuacja wygląda podczas wizyty w kawiarni i restauracji. Odsetek uczniów bezwzględnie nie korzystających z telefonów komórkowych wynosi tylko 21,8%, natomiast aż 33,7% uczniów korzysta z nich bez większych przeszkód. Co ciekawe, prawie 80% badanych potrafi powstrzymać się od korzystania z telefonu podczas ważnych wydarzeń rodzinnych.

Zadanie 23. (0–15)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów i udziału w dyskusji. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania [...].</p>	<p>II. Kształcenie językowe. 4. Ortografia i interpunkcja. Zdający wykorzystuje wiedzę o zasadach pisowni oraz interpunkcji w tworzonych przez siebie tekstach. III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej. 2. [...] pisanie. Zdający: 1) buduje wypowiedzi w sposób świadomy, ze znajomością ich funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; 3) zgodnie z normami formułuje [...] oceny, redaguje [...] uzasadnienia [...]; 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: [...] rozprawka [...]; 7) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję</p>

	<p>i układ graficzny oraz zasady spójności tekstu;</p> <p>8) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu.</p>
--	--

Zasady oceniania

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- nie występuje w nim błąd kardynalny;
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–5 pkt)

Oceniając wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Poglębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.
--------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> Podjęta próba argumentowania. Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity. 	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–4 pkt)

Oceniając wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;

- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdzi m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Poprawność środków Zakres środków	nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–2 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Oceniając wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.

- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę słów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Przykładowa realizacja tematu

Moim zdaniem, zasady dobrego zachowania się – zarówno podczas spożywania posiłków, jak i w relacjach międzyludzkich – są bardzo ważne. Powinniśmy przestrzegać dawnych zasad i reguł nie tylko z powodu podtrzymywania dobrych, utrwalonych w kulturze tradycji, ale przede wszystkim z konieczności bycia uwrażliwionym na drugiego człowieka. O korzyściach płynących z podtrzymywania zasad dobrego zachowania się przy stole świadczą wybrane teksty kultury, takie jak *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, *Chłopi* Władysława Stanisława Reymonta czy przywołana w arkuszu współczesna fotografia, przedstawiająca młodych ludzi siedzących przy stole z telefonami komórkowymi w rękach.

Chyba każdemu z nas znana jest słynna przemowa Sędziego z I księgi *Pan Tadeusza*. Bohater Mickiewiczowskiej epepei wie, że zasady dobrego wychowania dotyczą każdego człowieka, niezależnie od pozycji społecznej, wieku, urodzenia czy płci. Nauka o grzeczności, wygłoszona przez bohatera, dotyczy wszelkich zasad właściwego zachowania się, a zatem także prawidłowego zachowania się przy stole. Sędzia uczył innych grzeczności, podkreślał, że powinniśmy być uprzejmi, dobrze wychowani, pomocni. Słowa Sędziego wskazują, że normy i obyczaje świadczą o nas, gdyż dzięki nim wyrażamy szacunek wobec drugiego człowieka – a tym samym i my jesteśmy szanowani.

O zasadach właściwego zachowania się i płynących z nich korzyściach pamięta także Józia, bohaterka *Chłopów* Reymonta. Ta młoda dziewczyna, pełniąc obowiązki gospodyni, poświęca się wykonywanej pracy całkowicie. Z zaangażowaniem wykonuje obowiązki domowe, czerpiąc z nich radość. Dla Józii ważna jest tradycja, którą znakomicie wyraża staropolskie przysłowie: „Gość w dom, Bóg w dom”. Dlatego bohaterka, prosta, niewykształcona chłopka, jest świetnym przykładem osoby, która rozumie, że zasady i normy społeczne nie tylko pozytywnie wpływają na samopoczucie każdego z domowników, ale także podtrzymują dobre relacje między ludźmi, mimo zdarzających się sporów czy nieporozumień.

Niestety, często się zdarza, że ludzie nie przestrzegają i nie doceniają korzyści płynących z zasad dobrego zachowania się przy stole. Dobitnie świadczą o tym badania dotyczące korzystania przez dzieci i młodzieży z telefonów komórkowych podczas spotkań z rodziną i znajomymi, których wyniki omówiłem w zadaniu 22., świadczą o tym także

przywołana wcześniej fotografia z arkusza egzaminacyjnego. Na zdjęciu widzimy (najprawdopodobniej) znajomych sobie ludzi, którzy, siedząc w kawiarni przy wspólnym stoliku, popijają aromatyczną herbatę. Problem w tym, że ci młodzi ludzie – mimo iż uśmiechają się, wydają się szczęśliwi i zadowoleni – nie przestrzegają zasad właściwego zachowania się w towarzystwie. Można powiedzieć: szkoda, że oni, zamiast skierować z zainteresowaniem swoją uwagę na drugiego człowieka, z którym spędzają czas, „uciekają” myślami w świat internetu i mających niewiele wspólnego z prawdziwym życiem portali społecznościowych. Nieprzestrzeganie zasad dobrego zachowania się przy wspólnym stole skutkuje osłabieniem – a może wręcz zanikiem! – więzi międzyludzkich.

Przywołane teksty kultury oraz przedstawione w nich zachowania bohaterów utwierdzają mnie jednoznacznie w przekonaniu, że należy przestrzegać zasad dobrego zachowania się (przy stole) zarówno w sytuacjach oficjalnych (np. *Pan Tadeusz*), jak i prywatnych czy towarzyskich (np. *Chłopi*, *Przy stole*). To właśnie reguły i normy społeczne sprawiają, że każdy człowiek z większą uwagą myśli o sobie samym, o innych ludziach i o kulturze, którą wspólnie tworzymy.

[438 wyrazów]

Przykładowa ocena wypracowania

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny; w wypracowaniu znalazło się odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym; wypracowanie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 5 pkt – pogłębiona argumentacja; argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami; wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej; argumenty/przykłady uporządkowane.
- 3. Kompozycja:** 1 pkt – kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna; wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami.
- 4. Styl:** 1 pkt – styl stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej.
- 5. Język:** 4 pkt – szeroki zakres środków językowych (zróżnicowana składnia, leksyka, precyzyjne słownictwo), umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.
- 6. Ortografia:** 2 pkt – praca bez błędów ortograficznych.
- 7. Interpunkcja:** 1 pkt – praca bez błędów interpunkcyjnych.